

ris approbationis hanc fuisse religionem veram, quia secundum omnia necessaria ad veram religionem approbata fuerat; sicut etiam declarat fuisse mendicantem, quia quidquid ad rationem mendicantis necessarium est, in ipso instituto continetur, etiamsi sub illa ratione mendicantis formaliter et expresse approbata non fuerit. Idemque argumentum sumitur ex utraque Bulla Gregorii XIII, ejusdem instituti confirmatoria; ubi etiam declarat, non solum professos, sed etiam coadjutores et scholares approbatos, et incorporatos Societati per tria vota simplicia ab eadem Societate admissa, fuisse et esse vere religiosos. Ergo Societas, in qua viri religiosi facti sunt, ex vi suæ primæ approbationis incepit esse vera religio, licet non sub ea formalitate verborum, sed sub realitate, ut sic dicam, modi vivendi in se includentis omnia substantialia veræ religionis, et cum facultate ac potestate acceptandi vota eorum, qui tali congregationi incorporari vellent, tunc fuerit approbata.

21. *Alia decisio additur.* — Unde addo secundo: quando institutum et modus vivendi alicujus congregationis non includit tria vota integra, et de se perpetua, prout sunt de essentia veri status religiosi, quamvis approbetur in ratione modi vivendi honesti, et aliquo modo religiosi, et Pontifex multa privilegia et immunitates illi concedat, imo et communicationem indulgentiarum et omnium privilegiorum cum omnibus religionibus illi tribuat, nihilominus talis approbatio non sufficit ut illa sit vera religio, seu verus status religiosus. In hoc sensu loqui debuerunt auctores supra citati, ut verum dixerint, et ut eorum doctrina locum habeat; existimoque hanc fuisse eorum mentem; nam aperte loquuntur de quibusdam vivendi modis specialibus, ut servatorum, Jesuatorum, et simi-

confirmatur optime ex cap. *Indemnitatibus*, § *Supradicta*, de Elect., in 6, ubi fit mentio congregationum quarundam mulierum, religioso modo, sine vera professione viventium, quæ non reprobatur, et de illis in fine ait Pontifex: *Per hoc autem illarum statum, ordinem, aut regulam non intendimus approbare.* Ratio autem assertionis clara est, quia plures modi vivendi possunt esse honesti, et participare aliquid de itinere perfectionis, etiamsi non habeat omnia ad integrum statum necessaria. Ergo potest Papa talem modum vivendi

ut honestum approbare, quia in hoc per se nullum est inconveniens, et interdum potest esse ad Ecclesiæ utilitatem expediens. Non potest autem Papa facere ut aliquis sit verus status religiosus, sine his quæ sunt de essentia, vel substantia talis status ex divino jure. Ergo sola approbatio si non cadat in sufficientem materiam, non potest esse approbatio religionis; ideoque approbatio Papæ in genere sumpta in dicta duo membra recte distinguitur.

22. *Aliud dubium.* — Sed quæret aliquis ulterius an hoc tempore non tantum sit necessaria approbatio Pontificis ad veram religionem constituendam, sed etiam ad quemcumque modum vivendi honestum, observantem ordinem ac ritum, et cæremonias aliquas religiosas sine tribus votis substantialibus. Nam aliqui absolute negant, ut Cardin., con. 39; et Felin., in cap. *Ecclesia Sanctæ Mariæ*, de Constit. Verumtamen hoc ad summum permitti posset spectata sola prohibitione facta in Concilio Lateranensi, sub Innocentio III. Nam loquitur de sola religione, et vox est cum proprietate intelligenda, ut bene Cajetanus consideravit cum aliis. Nihilominus tamen oppositum dicendum est, attenda prohibitionem Concilii Lugdunensis, sub Gregorio X, quia loquitur de religionibus et Ordinibus. Ordo autem cum proprietate dictus latius patet; nam illæ congregationes, licet veritatem status religiosi non attingant, nihilominus ordines cum proprietate appellari solent. At ibi prohibitio fit, ne quis sine approbatione novam religionem vel ordinem adveniat. Ergo extensio facta est ad quemcumque religiosum modum vivendi, qui ordo dici possit, quamvis ille statum vere religiosum non attingat.

23. Atque ita sentiunt communiter Doctores ex textu allegato cum glossa ibi, v. *Habitum*, quam commendat Panor., d. con. 55. Et idem habet in cap. *Nullus*, de For. compet., n. 11, in fin. Et optime ex *Extra vag. Sancta Romana*, Joan. XXII, de Religiosis domibus, ubi prohibitionem Concilii Lugdunensis, cum eadem extensione et disjunctione *ordinis vel religionis*, refert. Declaratque Fratricellos, Beguinas, et alios similes deliquisse contra dicti Concilii legem, quia *habitu novæ religionis assumere, congregationem, et conventicula facere, etc., temeritate damnabili præsumserunt.* Supponit ergo etiam illum modum institutionis vitæ communis religiosæ absque approbatione Papæ esse prohibitum in illo textu. Ratio denique

est, quia non minor confusio et periculum ex multiplicatione istorum ordinum, quam ex multiplicatione religionum sequi poterat, ut Gregorius X et Joannes XXII aperte ponderant. Unde insinuant, hanc etiam fuisse mentem Innocentii, quam ipsi potius declarant quam extendunt. Et hinc colligit Panorm., in d. c. ult. de Relig. domib., per hoc jus canonicum correctum esse civile, statuens ut collegia pia licita sint, etiamsi specialiter approbata non sint, l. 1, ff. de Colleg. illicit. Sed illa lex non loquitur in materia ecclesiastica, nec tractat de approbatione Pontificis, sed imperatoris, aut regis, vel reipublicæ sæcularis, et ideo illa prohibitio non tam fuit correctio juris civilis, quam novum canonicum jus.

24. *Quid importet irritatio ordinum prædictorum.* — Circa quod superest addendum, quod supra diximus de lege Innocentii, non solum prohibentem esse, sed etiam irritantem, eodem modo accipiendum esse de prohibitione Gregorii, quatenus in hos vivendi modos seu ordines cadit. Quamvis enim in illis non habeat locum irritatio religionis propriæ, seu religiosi status, quia de se in tali modo vivendi approbato nullus verus religionis status constituitur, nihilominus, quando talis modus vivendi sine approbatione instituitur, etiam in suo gradu et ordine nullus est. Consistit autem in hoc irritatio, quod omnia pacta et promissiones humanæ, quæ in ordine ad talem modum congregationis erigendum vel assumendum fiunt, nullæ sunt, nullamque obligationem inducunt; et similiter votum obedientiæ, si ibi fiat, est nullum; imo etiam votum castitatis, si fiat cum intentione servandi illam in tali communitate, et non alias, quia includit conditionem turpem. Ac denique quia ex vi illius legis non solum prohibi-

to, seu perseverantia in illo; hac etiam ratione, quæ potest dici raris et illegitima, quæ esse irritæ ex vi talis legis, cum lex illis semper resistat, non solum in fieri, ut sic dicam, sed etiam in facto esse.

25. *Nomine religionis vel ordinis non intelligitur nisi religio et ordo prout nunc est in usu Ecclesiæ in congregatione, et vita communi.* — Ultimo, circa hanc prohibitionem et irritationem noto, intelligendam esse de religione prout nunc est in usu Ecclesiæ in congregatione, et vita communi; ita notavit glossa, verb. *Habitum*, in d. cap. 1 de Relig. domibus in 6. Nam de solitariam vitam agentibus, vel privatim in suis hospitibus viventibus, ibi nihil disponitur, quam sententiam approbat Panor., d. Cons. 55, eamque confirmat ex Clemen. 1, de Relig. domib., in fin. Ubi post prohibitionem cujusdam superstitiosi modi vivendi in communi quarundam feminarum adjungit Clemens V: *Per prædicta nequam intendimus, quin si fuerint aliquæ mulieres quæ, promissa continentia, vel etiam non promissa, honeste in suis conversantes hospitibus, pœnitentiam agere voluerint, et virtutum Domino in humilitatis spiritu deservire, hoc eisdem liceat, prout Dominus ipsis inspirabit.* Et idem sequitur Navar., in Manual., c. 27, n. 127. Et si attente ponderentur verba d. c. 1 de Relig. domib., in 6, hic est eorum sensus, hæc enim sunt verba: *Districtius inhibentes, ne aliquis de cetero novum ordinem aut religionem adveniat, vel habitum novæ religionis assumat.* Et similia fere reperiuntur in d. cap. ultim., extra eod., et ita in utroque membro sermo est de religione, vel ordine in quo fit professio vitæ communis, et alicujus modi vivendi, qui per receptionem plures congregari, et per successionem conservari possint.

26. *Prohibetur non solum invenire talem religionem, sed etiam ingredi.* — Non prohibetur habitus et modus singularis in vita privata. — Duo autem per illa membra prohibentur: unum est invenire talem ordinem vel religionem; aliud est illam ingredi; et hoc significant illa verba, *Habitum novæ religionis assumere.* Nam sicut nemo ingreditur antiquam religionem, nisi habitum illius assumendo, ita novæ religionis ingressus per assumptionem habitus fieri debebat. Hoc ergo per illa verba prohibitum est, non vero quod in sua privata vita et domo possit unusquisque habitum humilitatis, aut pœnitentiæ, etiam singularem assumere, sed id prudentiæ et regimini Episcoporum relinquitur. Et ratio facile

retinatur, quia ex privato modo vivendi singularum personarum, etiam si in exteriori habitu vel moribus varietas sit, non sequitur in Ecclesia confusio illa, vel perturbatio, aut errandi periculum, vel alia mala quæ arbitraria religionum et ordinum inventionem timeri possent; et si quæ possunt incommoda particularia ex privatis modis vivendi sequi, facile possunt per providentiam Pastorum Ecclesiæ præveniri et caveri; et ideo per legem canonicam prohibiti non sunt.

27. *Extra communitatem approbatam nemo fit vere religiosus.* — Quamvis autem hæc ita

sint, nihilominus verum existimo, in his privatis vivendi modis, seu extra communitatem regularem ab Ecclesia approbatam, quam nunc proprie religionem appellamus, neminem posse verum statum religiosum assumere, aut verum religiosum fieri. Quanquam enim verus religionis status in privata domo ac vita fieri et consistere posset, ut supra, cap. 4, docui, et olim fuerit in usu in Ecclesia, ut infra ostendam, tractando de eremitis, nihilominus in præsentis tempore existimo non posse hujusmodi statum, ut inter ecclesiasticos numeretur, extra religiones approbatas constitui. Hoc mihi videntur sentire Doctores in rubrica de Regularibus, ubi communiter tradunt, eremitas et beatas, quas vocant, in privatis domibus religiose viventes, non esse vere ac proprie religiosas personas. Fundarique potest hoc in verbis Innocentii, in d. cap. ult., ubi, facta prohibitione: *Ne quis de cætero novam religionem inveniat*, adjungit: *Sed quicumque ad religionem converti voluerit, unam de approbatis assumat*. Per quæ verba limitat assumptionem religiosi status ad professionem factam in una de religionibus approbatis. Unde idem Innocentius III, in cap. *In singulis*, de Statu Monach., omnium religiosorum statum ad communem vitam ita revocare studuit, ut non solum in singulis monasteriis communis vivendi modus servetur, sed etiam diversa monasteria inter se aliquo modo uniantur, et in unam veluti societatem aggregentur, quod Concilium Tridentinum, sess. 25, cap. 8, de Regul., confirmavit.

28. Ratio autem videtur sumenda ex dictis in superioribus, quod ad statum religiosum necessaria sunt tria vota substantialia cum traditione acceptata ab habente potestatem ab Ecclesia, ut nomine Dei talia vota et traditionem admittat. Nunc autem ex ordinatione Ecclesiæ non est commissa hæc potestas, nisi religionibus approbatis, seu earum Prælati; et ideo per illa tria vota ubicumque aliter facta verus religiosus status non constituitur. Et hoc confirmat, quod ex Gregorio XIII sæpe adduximus. Nam inde probat tria vota scholarium, et coadjutorum Societatis, tametsi simplicia, nihilominus esse substantialia religionis, et verum religiosum constituere, quia in religione approbata illius Sedis auctoritate admittuntur. Ergo extra similem statum non possunt esse substantialia religionis vota, ac proinde nec verus religiosus status. Confirmat etiam hoc potest, quia videmus ablatam esse ab Ecclesia consuetudinem velandi vir-

gines in privatis parentum domibus manentes; ideoque non recipi earum vota in manibus Episcopi, vel alterius, qui non sit Prælati alicujus monasterii cui talis virgo se tradat et incorporetur. Idemque in viris multo magis servatur. Unde Concilium Tridentinum, in d. sess. 25, tradens doctrinam de Regularibus, hanc plane veritatem supponit.

29. *Assertur ultimo, et satisfi argumentis contrariis.* — Argumenta aliarum opinionum ex dictis satis expedita sunt; solum superest addendum, propter rationem principalem in principio positam, eos, qui novas religiones sine approbatione introducunt, gravissime peccare contra dictam prohibitionem, etiamsi reipsa quod intendunt non assequantur, id est, veram religionem non efficiant. In hoc omnes conveniunt. Unde Panormitanus ibi in principio colligit regulam, nemini licere novam religionem invenire; si ergo non licet, peccat qui id facit. Et in d. cap. *Nullus*, de For. comp., dicit hos *transgrediendo prohibitionem sic solemniter, et ex causa factam incurrere non modicum peccatum*. Idem docuit Sylvester, verb. *Religio*, 1, q. 6, addens illos non esse religiosos proprie, sed potius irreligiosos, et in eo facto graviter peccare; imo addit esse excommunicatos ipso facto, sicut etiam dixerat verb. *Excommunicatio*, 9, num. 95, excomm. 20. Et idem tenuerunt Angel. et Navar., quorum sententiam quoad culpam admittimus; nam quoad censuram non approbamus, ut dixi in 5 tom. de Censur., disp. 23, sect. 4, n. 18, non quia materia et culpa non sit capax censuræ, sed quia de facto lata non est. Ratio autem assertionis non est alia, nisi quia illa est gravissima prohibitio ecclesiastica, quæ non involvit in se repugnantiam supra objectam, id enim contra omnem prudentiam et contra intentionem legislatoris fuisset. Prohibet ergo illa lex invenire religionem sine approbatione, eo modo quo per temeritatem et præsumptionem potest ab homine inveniri et introduci, scilicet, facto, seu quod in externa professione speciem corporis mystici religiosi habere videatur.

30. *Peccat graviter qui novam religionem introducere tentat, licet effectum non assequatur.* — Itaque prohibet Concilium, ne quis, quantum est ex se, religionem tentet introducere, et ideo violator est legis, et gravissime peccat, qui id tentat, licet effectum assequi non poterit; et sic etiam dixit Gregorius X, in d. cap. 1, *presumptuosam aliquorum hominum temeritatem effrenatam multitudinem*

ordinum invenisse. Nec refert quod non utatur nomine religionum, sed ordinum, quia vel juxta subjectam materiam pro eodem sumpsit, vel ait eos, licet adinvenissent ordinem, nihilominus peccasse contra priorem Innocentii prohibitionem, eo quod religionem introducere tentabant. Et ideo ipse iterata constitutione prohibet tam religionem quam ordinem, et nihilominus, qui nunc nolens introducere religionem, sed tantum novum ordinem sine licentia Pontificis intentaret, graviter peccaret, ut sentit Panormitanus, d. cons. 55, quamvis, ut diximus, etiam talis vivendi modus non posset nunc esse verus ordo, nec verum collegium, seu religiosum corpus, sed tantum quædam illius umbra, quod non obstat quominus gravissime peccet, qui illum sine approbatione introducit. Sicut qui nunc contrahit matrimonium sine paroco et testibus gravissime peccat, etiamsi nullum matrimonium in reipsa faciat, juxta Concilium Tridentinum, sess. 24, cap. 1, de Reform. matrim., ubi ad majorem claritatem dicit: *Quisic matrimonium ducere tentabunt*; tamen in sess. 25, cap. 15, de Regul., de professione ante annum probationis expletum, vel ante legitimam ætatem facta, sic ait: *Professio antea facta sit nulla*, ubi professionem appellat, quæ vera professio futura non est, quia tanquam professio fieri tentatur, vel quia esset vera professio, si lex illa edita non fuisset. Ita ergo in nostro casu dicendum est.

CAPUT XVII.

UTRUM POTESTAS ORDINARIA APPROBANDI RELIGIONEM CUM PLENITUDINE ET EXCELLENTIA, IN SOLO PONTIFICE SUMMO RESIDEAT, ET QUOMODO AB EPISCOPIS PARTICIPETUR.

1. *Prima assertio.* — *Potestas hæc est jure divino in Pontifice.* — Hæc quæstio magna ex parte in duobus præcedentibus capitibus expedita est; ad majorem autem intelligentiam materiæ, ejusque complementum, nonnulla in hoc capite addere opportunum judicavimus. Primo ergo suppono, potestatem hanc jure divino Summo Pontifici Romano convenire. Res est per se nota, supposito principio fidei, quod Papa sit supremus Christi vicarius in terris; nam hinc fit ut in illo sit suprema jurisdictio et potestas ad gubernandam et ad pascendam Ecclesiam; potestas autem approbandi religionem est pars potestatis jurisdictionis ecclesiasticæ et gubernativæ in ordine

ad bonum animæ; ergo est in Summo Pontifice; ergo immediate convenit illi ex vi juris divini, quia ejus dignitas inde manat, et immediate a Christo Domino confertur, et cum dignitate datur potestas, cujus actus inter alios est approbatio religionis.

2. *Secunda assertio.* — *Est etiam aliquo modo in Episcopis.* Secundo dico hanc potestatem aliquo modo esse in Episcopis, et olim ante Concilium Lateranense illam participasse; ita docet Vasq., d. disput. 165, cap. 4, num. 39; Azor, tom. 1, lib. 41, capit. 24, q. 5; Lessius, lib. 2, cap. 41, num. 12; Mirand., de Regul., tom. 1, q. 3, art. 6; et Basil. Ponce, in d. q. 3, cap. 7. Et idem sentit Mendoza, lib. 2 de Concil. Iliber., capit. 30, quatenus late ex sacris Conciliis probat, olim monachos fuisse sub Episcopis, tanquam sub propriis Prælati. Quod non videtur intelligendum illo generali modo, quo cæteri, intra diocesium habitantes, Episcopo, tanquam proprio Prælati subduntur, sed etiam speciali titulo religionis, sicut nunc subduntur, verbi gratia, Provinciali, vel Generali. Sic enim Abbas ipse erat sub Episcopo, sicut inferiores monachi erant sub Abbate proxime, et mediate seu remote sub Episcopo, sub quo ipse Abbas existebat. Ideoque in Concilio Nicæn., c. 56, præcipiebatur ut Abbas ter in anno coram Episcopo compareret. Et in Concilio Aurelianensi, can. 21, dicuntur abbates in Episcoporum potestate consistere, cap. *Abbatas*, 18, q. 2, et in sequenti dicitur: *Monasteria et monachorum disciplina ad eum pertineant Episcopum, in cujus sunt territorio constituta*. Et ideo abbates præcepta Episcoporum contumaciter despicientes excommunicantur in Concilio Aurelianensi III, c. 22, et ita videtur fuisse observatum ex vi juris communis; et semotis specialibus exemptionibus, colligitur ex cap. ult. de Relig. domib.

3. *Probatur ulterius.* — Præterea receptio monachorum ad Episcopum spectabat, ut sumitur ex Dionys., de Ecclesiast. Hierarch., c. ult., et Concilio Nicæn., lib. 13, cap. 14, juxta versionem Pisani. Et merito, quia cum Episcopus sit proximus pastor, et suo modo Christi vicarius quasi proprius, ex vi sui muneris poterit nomine Dei acceptare vota et traditionem, quod alii inferiores Prælati aut fundatores religionum sua auctoritate facere non poterant. Et ita olim virgines sacras ab Episcopis velatas fuisse, antiqua traditio est, ut postea videbimus. Similiter ad Episcopos spectabat monachorum incorrigibilium elec-